

จณฺทปชฺชโศโตปิ อุเทน ชีวคาหเมว คาหาเปตฺวา เอกสฺมี โจรเคเห ปกฺขิปปิตฺวา ทวารํ ปิณฑาเปตฺวา ตโย ทิวเส ชย
ปานํ ปิวิ ฯ

แม่ อ. พระเจ้าจันทปชฺชโศต (ทรงยังราชบุรุษ ท.) ให้จับแล้ว ซึ่งพระเจ้าอุเทน จับเป็นนั่นเทียว ทรงใส่เข้าแล้ว ในเรือนเป็น
ที่จองจำซึ่งโจร หลังหนึ่ง ให้ปิดแล้ว ซึ่งประตู ทรงตีแล้ว ซึ่งน้ำอันบุคคลพึงดื่มในเพราะความชนะ ตลอดวัน ท. สาม ฯ

อุเทโน ตติยทิวเส อารกฺขเก ปุจฺฉิ “กํ โว ราชา ตาตาติ ฯ

อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสถามแล้ว (ซึ่งบุรุษ ท.) ผู้อารักขา ในวันที่สาม ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. อ. พระราชา ของเจ้า ท. (เสด็จไป
แล้ว) (ณ ที่) ไหน” ดังนี้ ฯ

“ปัจจามิตฺโต เม คหิโตติ ชยปานํ ปิวิตฺติ ฯ

(อ. บุรุษ ท. กราบทูลแล้ว) ว่า “(อ. พระราชา ของข้าพระองค์ ท.) ย่อมทรงดื่ม ซึ่งน้ำอันบุคคลพึงดื่มในเพราะความชนะ
(ด้วยอันทรงดำริ) ว่า ‘อ. ปัจจามิตร อันเรา จับได้แล้ว’ ดังนี้” ดังนี้ ฯ

“กา นามสฺมา มาตฺตุคามสฺส วิย ตุมหากํ รมฺโฆ กิริยา; นนฺ ปรุฏฺฐาณํ คเหตฺวา วิสฺสชฺเชตฺตุ วา มาเรตฺตุ วา วฏฺฏ
ติ, อมฺเห ทุกฺขํ นิสฺสทาเปตฺวา ชยปานํ กิร ปิวิตฺติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “อ. กิริยา ของพระราชา ของเจ้า ท. นั้น ชื่อว่าอะไร ราวกะ (อ. กิริยา) ของมาตฺตุคาม, อ.
อัน (อันพระราชา ของเจ้า ท.) จับ ซึ่งพระราชาผู้เป็นข้าศึก แล้วจึงปล่อย หรือ หรือว่า อ. อัน (อันพระราชา ของเจ้า ท.)
(จับ พระราชาผู้เป็นข้าศึก) แล้วจึงให้ตาย ย่อมควร มีไฉ่หรือ, ได้ยินว่า (อ. พระราชา ของเจ้า ท.) ทรงยังเรา ท. ให้นั่งแล้ว
ลำบาก ย่อมทรงดื่ม ซึ่งน้ำอันบุคคลพึงดื่มในเพราะความชนะ” ดังนี้ ฯ

เต คนฺตฺวา ตมตฺถํ รมฺโฆ กเถสุ ฯ

(อ. บุรุษ ท.) เหล่านั้น ไปแล้ว กราบทูลแล้ว ซึ่งเนื้อความ นั้น แก่พระราชา ฯ

โส คนฺตฺวา “สจฺจํ กิร ตฺวํ เอวํ วเทสฺสีติ ปุจฺฉิ ฯ

(อ. พระราชา) นั้น เสด็จไปแล้ว ตรัสถามแล้ว ว่า “ได้ยินว่า อ. พระองค์ ย่อมตรัส อย่างนี้ จริงหรือ” ดังนี้ ฯ

“อาม มหาราชติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่มหาราชเจ้า เออ (อ. อย่างนั้น)” ดังนี้ ฯ

“สาธุ ตํ วิสฺสชฺเชตฺตสฺมา; เวรฺวโป กิร เต มนฺโตะ อตฺถิ, ตํ มยฺหํ ทสฺสสฺสีติ ฯ

(อ. พระเจ้าจันทปชฺชโศต ตรัสแล้ว) ว่า “อ. ดีละ, (อ. หม่อมฉัน) จักปล่อย ซึ่งพระองค์, ได้ยินว่า อ. มนต์ อันมีอย่างนี้
เป็นรูป ของพระองค์ มีอยู่, (อ. พระองค์) จักพระราชทาน (ซึ่งมนต์) นั้น แก่หม่อมฉัน (หรือ)” ดังนี้ ฯ

“สาธุ ทสฺสสฺมา, คทณฺสมเย มํ วนฺทิตฺวา ตํ คณฺหาหิ; กิํ ปนฺ ตฺวํ มํ วนฺทิสฺสสฺสีติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “อ. ดีละ (อ. หม่อมฉัน) จักถวาย, (อ. พระองค์) ไหว้แล้ว ซึ่งหม่อมฉัน ในสมัยเป็นที่เรียน จงทรงเรียน (ซึ่งมนต์) นั้น, ก็ อ. พระองค์ จักทรงไหว้ ซึ่งหม่อมฉัน หรือ” ดังนี้ ฯ

“กยาห์ ต่ วนทิสสามิติ ฯ

(อ. พระเจ้าจันทปักษีตรัสแล้ว) ว่า “อ. หม่อมฉัน จักไหว้ ซึ่งพระองค์ เพราะเหตุไร” ดังนี้ ฯ

“กี น วนทิสสี่ติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. พระองค์) จักไม่ทรงไหว้ หรือ” ดังนี้ ฯ

“น วนทิสสามิติ ฯ

(อ. พระเจ้าจันทปักษีตรัสแล้ว) ว่า “(อ. หม่อมฉัน) จักไม่ไหว้” ดังนี้ ฯ

“อหปี น ทสสามิติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “แม่ อ. หม่อมฉัน จักไม่ถวาย” ดังนี้ ฯ

“เอว สนต, ราชาน์ เต กริสสามิติ ฯ

(อ. พระเจ้าจันทปักษีตรัสแล้ว) ว่า “(ครั้นเมื่อความเป็น) อย่างนั้น มีอยู่, (อ. หม่อมฉัน) จักกระทำ ซึ่งอาชญาแห่งพระราชา แก่พระองค์” ดังนี้ ฯ

“กโรหิ, สรีรส เม อิสสโร, น ปน จิตตสสาติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. พระองค์) จงทรงกระทำ, (อ. พระองค์) เป็นใหญ่ แห่งสรีระ ของหม่อมฉัน (ย่อมเป็น), แต่ว่า (อ. พระองค์ เป็นใหญ่) แห่งจิต (ของหม่อมฉัน) (ย่อมเป็น) หามิได้” ดังนี้ ฯ

ราชา ตสส สุรคชชิต์ สุตวา “กถนุ โข อิมสส มนตฺ คณทิสสามิติ จินตเตวา “อิม มนตฺ อญญ ชานาเปตฺ น สกุกา, มม ธิตรฺ เอตสส สนติเก อุกคณทาเปตวา อหํ ตสสา สนติเก คณทิสสามิติ (P34) จินตเตสิ ฯ

อ. พระราชา ทรงสดับแล้ว ซึ่งการคุกคามอันกล้า (ของพระเจ้าอุเทน) นั้น ทรงดำริแล้ว ว่า “(อ. เรา) จักเรียนเอา ซึ่งมนต์ (ของพระเจ้าอุเทน) นี้ อย่างไรหนอแล” ดังนี้ ทรงดำริแล้ว ว่า “(อันเรา) ไม่อาจ เพ้ออัน (ยังบุคคล) อื่น ให้รู้ ซึ่งมนต์ นี้, อ. เรา ยังธิดา ของเรา ให้เรียนเอาแล้ว ในสำนัก (ของพระเจ้าอุเทน) นั้น จักเรียนเอา ในสำนัก (ของธิดา) นั้น” ดังนี้ ฯ

อถ นํ อาห “อญญสส วนทิตวา คณทิสส ทสสี่ติ ฯ

ครั้งนั้น (อ. พระเจ้าจันทปักษีตรัสแล้ว (กะพระเจ้าอุเทน) นั้น ว่า “(อ. พระองค์) จักพระราชทาน (แก่บุคคล) อื่น ผู้ ไหว้แล้วจึงเรียนเอาอยู่ (หรือ)” ดังนี้ ฯ

“อาม มหาราชาคี ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่มหाराชเจ้า เออ (อ. อย่างนั้น)” ดังนี้ ฯ

“เตนหิ อมฺหากํ อมเร เอกา ชุชฺชา อตฺถิ, ตสฺสา อนฺโตสาณียํ นิสินฺนาย ตวํ พหิสาณียํ จิโตว มนตํ วาเจหิตี ๑

(อ. พระเจ้าจันทรปัชโชต ตรัสแล้ว) ว่า “ถ้าอย่างนั้น อ. หญิงค่อม คนหนึ่ง ในเรือน ของเรา ท. มีอยู่, อ. พระองค์ ประทับ ยืนอยู่แล้ว ในภายนอกแห่งม่านเขียว จงตรัสบอก ซึ่งมนต์ (แก่หญิงค่อม) นั้น ผู้นั่งแล้ว ในภายในแห่งม่าน” ดังนี้ ๑

“สาธุ มหาราช, ชุชฺชา วา โหตุ ปิจสปปิ วา, วณฺหนฺติยา ทสฺสามิตี ๑

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่มหาราชเจ้า อ. ดีละ, อ. หญิงค่อม หรือ หรือว่า อ. บุรุษผู้ไปด้วยตั้ง จงยกไว้, (อ. หม่อมฉัน) จักให้ (แก่หญิงนั้น) ผู้ไหว้อยู่” ดังนี้ ๑

ตโต ราชา คนฺตวา ชีตฺรํ วาสุลทตฺตํ อาห “อมฺม เอโก สงฺขมฺมจฺจि อนคฺฆํ มนตํ ชานาติ, ตํ อญฺญํ ชานาเปตฺวํ น สกฺกา, ตวํ อนฺโตสาณียํ นิสิตฺวา ตํ วณฺทิตฺวา มนตํ คณฺห, โส พหิสาณียํ จตฺวา ตฺยทํ วาเจสฺสติ, ตว สฺนฺติ กา อหํ คณฺหิตสฺสามิตี ๑

ในลำดับนั้น อ. พระราชา เสด็จไปแล้ว ตรัสแล้ว กะพระนางวาสุลทตฺตา ผู้เป็นพระธิดา ว่า “เนาะแม่ (อ. บุรุษ) ผู้มีโรค เรือน้ำเต้า คนหนึ่ง ย่อมรู้ ซึ่งมนต์ อันมีค่าหามิได้, (อันเรา) ไม่อาจ เพื่ออัน (ยังบุคคล) อื่น ให้รู้ (ซึ่งมนต์) นั้น, อ. เจ้า นั่งแล้ว ในภายในแห่งม่าน ไหว้แล้ว (ซึ่งบุรุษผู้มีโรคเรือน้ำเต้า) นั้น จงเรียนเอา ซึ่งมนต์, (อ. บุรุษผู้มีโรคเรือน้ำเต้า) นั้น ยืนอยู่แล้ว ในภายนอกแห่งม่าน จักบอก แก่เจ้า, อ. เรา จักเรียนเอา จากสำนัก ของเจ้า” ดังนี้ ๑

เอวํ โส เนลํ อญฺญมญฺญํ สฺนฺตวกรณฺเณน ชีตฺรํ ชุชฺชํ อิตฺรํ สงฺขมฺมจฺจิ กตฺวา กเถสิ ๑

(อ. พระเจ้าจันทรปัชโชต) นั้น ตรัสแล้ว ซึ่งพระธิดา ทรงกระทำ ให้เป็นหญิงค่อม (ซึ่งพระเจ้าอุเทน) นอกนี้ ทรงกระทำ ให้ เป็นบุรุษผู้มีโรคเรือน้ำเต้า เพราะทรงกลัวแต่การกระทำซึ่งความเขยชิด กะกันและกัน (แห่งชน ท. สอง) เหล่านั้น ด้วย ประการฉะนี้ ๑

โส ตสฺสา อนฺโตสาณียํ วณฺทิตฺวา นิสินฺนาย พหิ จิโตว มนตํ วาเจสิ ๑

(อ. พระเจ้าอุเทน) นั้น ประทับยืนอยู่แล้ว ในภายนอกเขียว ตรัสบอกแล้ว ซึ่งมนต์ (แก่พระธิดา) นั้น ผู้ทรงไหว้แล้วจึง ประทับนั่งแล้ว ในภายในแห่งม่าน ๑

อถ นํ เอกทิวสํ ปุณฺณปฺปญฺญํ วุจฺจมานมฺปิ มนฺตปทํ วตฺตํ อสฺสโกณฺที “อเร ชุชฺเช อติพฺพโลภฺจโกปโล เต มฺขํ, เอวํ นาม วเทหิตี อาห ๑

ครั้งนั้น ในวันหนึ่ง (อ. พระเจ้าอุเทน) ตรัสแล้ว ว่า “เนาะหญิงค่อม ไวย อ. ปาก ของเจ้า เป็นอวัยวะมีริมฝีปากและกระพุ้ง แก้มอันหนายิ่ง (ย่อมเป็น), (อ. เจ้า) จงกล่าว ชื่ออย่างนี้” ดังนี้ (กะพระธิดา) นั้น แม่ผู้อันพระองค์ตรัสบอกอยู่ บ่อย ๆ ผู้ ไม่ทรงอาจอยู่ เพื่ออันตรัส ซึ่งบทแห่งมนต์ ๑

สา กุชฺฌิตฺวา “อเร พุทฺธจฺจุจฺจิ กิ วเทสิ, มาทิสา ชุชฺชา นาม โหตีติ สาณิกณฺณํ อุกฺขิปิตฺวา, “กาลิ ตฺวานฺติ วุตฺเต , “รณฺโณ ชีตา วาสุลทตฺตา นามานฺติ อาห ๑

(อ. พระธิดา) นั้น กริ้วแล้ว (ตรัสแล้ว) ว่า “แหม่บุรุษผู้มีโรคเรื้อนน้ำเต้า ไว้ย (อ. เจ้า) ย่อมกล่าว (ซึ่งคำ) อะไร, (อ. หญิง) ผู้เช่นกับตัวเรา ชื่อว่า เป็นหญิงค่อม ย่อมเป็น (หรือ)” ดังนี้ ทรงยกขึ้นแล้ว ซึ่งมุมแห่งมาน, (ครั้นเมื่อคำ) ว่า “อ. เธอ เป็นใคร ย่อมเป็น” ดังนี้ (อันพระเจ้าอุเทน) ตรัสแล้ว, ตรัสแล้ว ว่า “อ. ดิฉัน เป็นผู้ชื่อว่าสุลหัตตดา ผู้เป็นพระธิดา ของ พระราชา (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ฯ

“บิดา เต ตัมยหํ กเถนโต ‘ขุขุชาติ กเถลิตี’ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “อ. พระบิดา ของเธอ เมื่อตรัสบอก ซึ่งเธอ แก่เรา ตรัสแล้ว ว่า ‘อ. หญิงค่อม’ ดังนี้” ดังนี้ ฯ

“มยหํ กเถนโตปิ ตัมสงขภูจี้ กตวา กเถลิตี” ฯ

(อ. พระธิดานั้น ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. พระบิดา) แม่เมื่อตรัสบอก แก่หม่อมฉัน ตรัสแล้ว ซึ่งพระองค์ ทรงกระทำ ให้เป็น บุรุษผู้มีโรคเรื้อนน้ำเต้า” ดังนี้ ฯ

เต อุโฆปิ “อมหากํ สนุถวกรณเณน กถิตํ ภวิสสตีติ อนโตสาณิณเณว สนุถวํ กรีสสุ” ฯ

(อ. ชน ท.) แม่ทั้งสอง เหล่านั้น (ทรงดำริแล้ว) ว่า “(อ. พระดำรัสนั้น) เป็นพระดำรัส (อันพระราชา) ตรัสแล้ว เพราะทรง กล่าวแต่การกระทำซึ่งความเขยชิด แห่งเรา ท. จักเป็น” ดังนี้ ทรงกระทำแล้ว ซึ่งความเขยชิด ในภายในแห่งมานนั้นเทียว ฯ

โตโต ปฏุจาย มนุตคคณฺ ภา สิปปคคณฺ ภา นตถิ” ฯ

อ. การเรียนเอาซึ่งมนต์ หรือ หรือว่า อ. การเรียนเอาซึ่งคิลปะ ย่อมไม่มี จำเดิม (แต่กาล) นั้น ฯ

ราชาปิ ธีตรํ นิจจํ ปุจฺจติ “สิปฺป คณฺหสิ (P35) อมฺมาติ” ฯ

แม่ อ. พระราชา ย่อมตรัสถาม ซึ่งพระธิดา เนื่องนิตยฺ ว่า “แหม่แม่ (อ. เจ้า) ย่อมเรียนเอา ซึ่งคิลปะ (หรือ)” ดังนี้ ฯ

“คณฺหามิ ตาตาทิ” ฯ

(อ. พระธิดา กราบพูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่เสด็จพ่อ (อ. หม่อมฉัน) เรียนเอาอยู่” ดังนี้ ฯ

อถ นํ เอกทิวสํ อุเทโน อาห “ภทฺเท สามิเกณ กตตพฺพนาม เนว มาตาปิโตร น ภาติภคินีโย กาทุํ สกฺโกณฺติ; สเจ มยฺหํ ชีวิตํ ทสฺสสิ, ปญฺจ เต อิตฺถีสตานิ ปริวารํ ทตฺวา อคฺคมฺเหลิฏฺฐานํ ทสฺสามีติ” ฯ

ครั้งนั้น ในวันหนึ่ง อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว (กะพระนางวาสุลหัตตดา) นั้น ว่า “ดูก่อนนางผู้เจริญ อ. มารดาและบิดา ท. ย่อมไม่อาจฉันเทียว เพื่ออันกระทำ (ซึ่งกิจ) ชื่อ อันอันสามีพึงกระทำ อ. พี่น้องชายและพี่น้องหญิง ท. ย่อมไม่อาจ เพื่อ อันกระทำ (ซึ่งกิจ) ชื่อ อันอันสามีพึงกระทำ, ถ้าวว่า (อ. เธอ) จักให้ ซึ่งชีวิต แก่เราไซ้, (อ. เรา) ให้แล้ว ซึ่งร้อยแห่งหญิง ท. ห้า (กระทำ) ให้เป็นบริวาร จักให้ ซึ่งตำแหน่งแห่งพระอัคมฺหสิ แก่เธอ” ดังนี้ ฯ

“สเจ อิมสูมี วจเน ปติฏฺฐาตุํ สกฺขิสฺสเถ, ทสฺสามิ โว ชีวิตทานนติ ฯ

(อ. พระนางवासุทตฺตา ตรัสแล้ว) ว่า “ถ้าว่า (อ. พระองค์) จักทรงอาจ เพื่อบันทรตั้งอยู่เฉพาะ ในพระดำรัส นี้ไซ้, (อ. หม่อมฉัน) จักถวาย ถวายซึ่งพระชนมชีพ แก่พระองค์” ดังนี้ ฯ

“สกฺขิสฺสามิ ภทฺเทติ ฯ

(อ. พระเจ้าอุเทน ตรัสแล้ว) ว่า “ดูก่อนนางผู้เจริญ (อ. เรา) จักอาจ” ดังนี้ ฯ

สา “สาธุ สามิตี ปิตุ สนฺตีกํ คนฺตฺวา วณฺทิตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐาลิ ฯ

(อ. พระนางवासุทตฺตา) นั้น (ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่พระสวามี อ. ดีละ” ดังนี้ เสด็จไปแล้ว สู่สำนัก ของพระบิดา ถวาย บังคมแล้ว ได้ประทับยืนอยู่แล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ฯ

อถ นํ โส ปุจฺฉิ “อมฺม นิฏฺฐิตํ ลิปฺปนติ ฯ

ครั้งนั้น (อ. พระบิดา) นั้น ตรัสถามแล้ว (ซึ่งพระธิดา) นั้น ว่า “แน่แม่ อ. คิลปะ สำเร็จแล้ว (หรือ)” ดังนี้ ฯ

“น ตาว นิฏฺฐิตํ ตาต ลิปฺปนติ ฯ

(อ. พระธิดา กราบทูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่เสด็จพ่อ อ. คิลปะ ไม่สำเร็จแล้ว ก่อน” ดังนี้ ฯ

อถ นํ “กึ อมฺมาติ ฯ

ครั้งนั้น (อ. พระบิดา ตรัสถามแล้ว) (ซึ่งพระธิดา) นั้น ว่า “แน่แม่ (อ. คิลปะ ไม่สำเร็จแล้ว) เพราะเหตุไร” ดังนี้ ฯ

“อมฺหากํ เอกํ ทฺวารณฺจ วาหนณฺจ ลหุํ ฏฺฐิตี ตาตติ ฯ

(อ. พระธิดา กราบทูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่เสด็จพ่อ อ. อันอันหม่อมฉัน ท. ได้ ซึ่งประตูหนึ่งด้วย ซึ่งพาหนะหนึ่งด้วย ย่อม ควร” ดังนี้ ฯ

“อิทํ กึ อมฺมาติ ฯ

(อ. พระบิดา ตรัสถามแล้ว) ว่า “แน่แม่ (อ. กรรม) นี้ อะไร” ดังนี้ ฯ

“ตาต รตฺตี กิร ตารกสณฺณาย มนฺตสฺส อุปจารตุถาย เอกํ โอสถํ คเหตุพฺพํ อตฺถิ; ตสฺมา อมฺหากํ เวลาย วา อเวลาย วา นิขมฺนกาเล เอกํ ทฺวารณฺจ วาหนณฺจ ลหุํ ฏฺฐิตีติ ฯ

(อ. พระธิดา กราบทูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่เสด็จพ่อ ได้ยินว่า อ. โอสถ ฆนานหนึ่ง อัน (อันหม่อมฉัน ท.) พึงเก็บเอา เพื่อ ประโยชน์แก่ความเป็นอุปจาร แห่งมนต์ ด้วยสัญญาแห่งดวงดาว ในราตรี มีอยู่, เพราะเหตุนั้น อ. อันอันหม่อมฉัน ท. ได้ ซึ่งประตูหนึ่งด้วย ซึ่งพาหนะหนึ่งด้วย ในกาลเป็นทีออกไป ในเวลา หรือ หรือว่า ในสมัยมิใช่เวลา ย่อมควร” ดังนี้ ฯ

ราชา “สาธุติ สมฺปฏฺิจฺฉิ ฯ

อ. พระราชา ทรงรับพร้อมเฉพาะแล้ว ว่า “อ. ดีละ” ดังนี้ ฯ

เต อตุตโน อภิรุจิตฺ เอกํ ทวารํ หตุถคตํ กรีสํ ฯ

(อ. ชน ท. สอง) เหล่านั้น ทรงกระทำแล้ว ซึ่งประตุ ประตุหนึ่ง อันอันพระองค์ทรงพอพระทัยยิ่งแล้ว ให้เป็นของไปแล้ว
ในพระหัตถ์ ฯ